

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Egyháztörténelem: ókor és középkor. Istoria creștinismului timpuriu și medieval ((RLM2118)

Egyetemi tanév 2026-2027

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeș-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
1.2. Kar	Római Katolikus Teológia
1.3. Intézet	Római Katolikus Didaktika Teológia
1.4. Szakterület	Teológia
1.5. Képzési szint	Alapképzés (BA)
1.6. Tanulmányi program/ Képesítés	Római katolikus didaktikai teológia (vallástanár)
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	Egyháztörténelem: ókor és középkor. Istoria creștinismului timpuriu și medieval	A tantárgy kódja	RLM2118
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	Prof. dr. Nóda Mózes		
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	Drd. Bőjte Csongor		
2.4. Tanulmányi év	1	2.5. Félév	
		2.6. Értékelés módja	Vizsga
2.7. Tantárgy rendszere	Kötelező	2.8. Tantárgy típusa	Alaptárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	2	melyből: 3.2. előadás	2	3.3. szeminárium/labor/projekt	
3.4. Tantervben szereplő összórászám	56	melyből: 3.5. előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása (ET)					26
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					6
Szemináriumok/ laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása (nagyobb vagy egyenlő a tantárgy naptárában az ellenőrzési feladatokra előírt összórászámmal)					26
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					6
Vizsgák					3
Más tevékenységek: kommunikáció a tárgyfelelőssel					2
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórászám					69
3.8. A félév összórászám					125
3.9. Kreditszám					5

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. tantervi	Nincs
4.2. kompetenciabeli	Képesség az alapvető egyháztörténetitörténeti könyveinek és források megértésére

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Okostábla, Intézeti könyvtár
5.2. A szeminárium/ labor lebonyolításának feltételei	Okostábla, Intézeti könyvtár

6.1. A tanulmányi program elvégzése során elsajátított kompetenciák (a tantervből kell átvenni)¹

¹ A tanulmányi program tantervéből át kell venni azokat a szakmai és/vagy transzverzális kompetenciákat, amelyek fejlesztéséhez az a tantárgy is hozzájárul, amelyhez az adott tantárgyi adatlap készült. Minden kompetencia esetében változatlan formában át kell venni a teljes kijelentést, beleértve a kompetencia kódját is,

Szakmai kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CP1	A vallás kutatására, valamint annak társadalmi vonatkozásaira irányuló alapelvek és alapvető módszerek alkalmazása.
CP4	Más felekezetekkel, valamint a társadalommal folytatott nyílt párbeszédben való részvétel képessége.
CP5	Tudományos igényű tanulmányok és dolgozatok készítésének képessége
Transzverzális kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CT2	Az egyházi közösség ösztönzésének képessége a civil felelősségtudat fejlesztésének irányába konkrét társadalmi helyzetekben.
CT3	A civil szféra szereplőivel való együttműködés képessége, valamint a társadalmi életben érintett valamennyi szereplő közötti közös kezdeményezések és cselekvések megszervezése.

6.2. A tanulmányi programra jellemző képzési eredmények (a tantervből kell átvenni)²

A tantárgy által megcélzott tanulási eredmények		
Kompetencia kódja	Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)	Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
CP1	A valláspedagógia és a vallásdidaktika alapelveinek leírása, beleértve az oktatás és az értékelés módszertanát, a bibliai és dogmatikai tartalmakkal összefüggésben.	Tanulási egységek és hittanórák tervezése, a tanulók életkorának megfelelő didaktikai stratégiák alkalmazásával, valamint a teológiai nyelvezet oktatási kontextushoz való igazításával.
CP4	Interkulturális vallási és teológiai fogalmak bemutatása idegen nyelven.	A vallások közötti párbeszéd megtervezése interkulturális és interetnikus összefüggésben
CP5	Pedagógiai modellek azonosítása a nemzetközi szakirodalomban.	A nemzetközi pedagógiai gyakorlatban kidolgozott didaktikai stratégiák alkalmazása.

7. Tárgy-specifikus tanulási eredmények

Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)	
1. Az ókor és középkorral kapcsolatos alapfogalmak ismerete.	
2. A legfontosabb eseményekkel kapcsolatos alapvető tudnivalók elsajátítása.	
3. A kortörténet fontosabb szakaszainak ismerete.	
Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)	
1. Az egyetemes Egyház tapasztalatából származó kateketikai módszerek önálló alkalmazása.	
2. A szakirodalom szövegeinek értelmezése idegen nyelven	

ahogyan a tantervben megjelenik. Amennyiben a két kategória közül valamelyikből nem vesznek át kompetenciákat, a táblázatban az adott kategóriának megfelelő sort törölni kell.

² Meg kell említeni a tanulmányi programra jellemző képzési eredményeket, amelyek fejlesztéséhez az a tantárgy is hozzájárul, amelyhez az adott tantárgyi adatlap készült. A tantárgy típusának (alaptárgy/szaktárgy/kiegészítő tárgy) megfelelő jellemzőket változatlan formában kell átvenni a tantervből, és a kapcsolódó kompetencia jobb odalán kell feltüntetni.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések ³
1. Az egyháztörténelem fogalma, tárgya. A kereszténység terjedése	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, Egyháztörténelem I, 1–12;
2. A római birodalomhoz való viszony, az első keresztényüldözések. A keresztényellenes polémia a 2. században.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, Egyháztörténelem I, 12–25;
3. Az egyház élete a 2-3 században. Utolsó üldözések és az egyház felszabadulása.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, Egyháztörténelem I, 25–39;
4. A nikaiai zsinat. Az I. konstantinápolyi zsinat. Egyház és állam Theodosiusig	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, Egyháztörténelem I, 39–50;
5. Az efezusi és khalkédóni zsinat. A szerzetesi mozgalom.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, Egyháztörténelem I, 50–58;
6. Az egyház élete az ókor végén (4-7 sz.)	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, Egyháztörténelem I, 58–70;
7. A középkor tulajdonságai. Nursiai Szent Benedek. A népvándorlás első hulláma.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, Középkor. I, 1–19;
8. A kereszténység elterjedése a brit szigeteken. A képromboló vita. A pápaság és a frankok szövetsége.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, Középkor. I, 19–34;
9. A karoling korszak.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, Középkor. I, 35–46;
10. Az egyház liturgikus élete a 9-10. században. A pápaság a 9-10. században.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, Középkor. I, 47–53;
11. A nyugati császárság megújulása. A középkori társadalom.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, Középkor. I, 53–59;
12. Az északi és szláv népek megtérése. Az 1054-es szakadás.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, Középkor. I, 60–67
13. A kereszténység reformja - Cluny. VII. Gergely.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, Középkor. I, 68–77.
14. A szerzetesség reformja a 11-12. században. A keresztes hadjáratok.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, Középkor. I, 78–90.
Könyvészet Deák Viktória Hedvig: Egyháztörténelem I. Bp., 2005; Deák Viktória Hedvig: Egyetemes egyháztörténelem, Középkor I., Bp., 2006. August Franzen: Kis egyháztörténet, Szeged 1998. Adalbert Hamman: Így éltek az első keresztények, Bp., 2016. Félegyházy József: Az egyház a körai középkorban, Bp., 1967. Marton József: Keresztény ókor, Marosvásárhely 2004, Marton József: Keresztény középkor, Marosvásárhely 2005. Jedin, H. A zsinatok története, Bp., 1998.		
8.2 Szeminárium/ Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezető		Szemináriumi feladatok
2. Államalapítás: Szent István király uralkodása. A magyar egyház megszervezése.	Szántó Konrád: 307-321.	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
3. Szent László király uralkodása. A kereszténység megszilárdulása Magyarországon	Zsoldos Attila: 21-34.	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
4. A keresztes hadjáratok és a Magyar Királyság	Borosy András: 3-41.	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben

³ Például szervezési szempontok, ajánlások a hallgatók számára, a kurzushoz/szemináriumhoz kapcsolódó konkrét szempontok, mint például a területen dolgozó szakemberek meghívása stb.

5. Egyházi élet a XII-XIII. századi Magyarországon	F. Romhányi Beatrix: 199-219.	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
6. Szent Margit és Szent Erzsébet	Sz. Jónás Ilona: 196-203.	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
7. Szerzetesrendek a középkori Magyarországon	Szántó Konrád: 429-438.	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
8. A katolikus egyház az Anjou-korban: Károly Róbert és Nagy Lajos uralkodása	Szántó Konrád: 534-548.	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
9. Egyetemek a középkori Magyarországon és a korabeli egyetemjárás	Fedeles Tamás: 14-33.	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
10. A katolikus egyház a Hunyadi-korban	Fedeles Tamás: 35-50.	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
11. Magyar reformáció. Az Erdélyi Római Katolikus Státus megalakulása és tevékenysége	Szántó Konrád: 94-105.	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
12. A három részre szakadt ország katolikusainak helyzete	Molnár Antal: 61-84.	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
13. Kiértékelés		Személyes kiértékelés
Könyvészet: ADRIÁNYI Gábor, Az egyháztörténet kézikönyve, SzIT, Budapest, 2001. ÉRSZEGI Géza (szerk.), Árpád-kori legendák és intelmek, Osiris, Budapest, 1999. BOROSY András. A keresztes háborúk és Magyarország, in: Hadtörténelmi Közlemények, 01/1996. ROMHÁNYI Beatrix. A középkori egyházi intézmények gazdálkodása, in: Ferenczi László – FEDELES Tamás, A Magyar Királyság diplomáciai képviselője a Szentszéknél Mátyás király korában, in: Fedeles Tamás (szerk.), Mátyás király és az egyház, Pécs, 2019. GYÖRFFY György, István király és műve, Balassi, Budapest, 2013. KRISTÓ Gyula, Magyarország története 895-1301, Osiris, Budapest, 2007. KLANICZAY Gábor (szerk.), Európa ezer éve: a középkor, I-II., Osiris, Budapest, 2005. MOLNÁR Antal, Magyar hódoltság – horvát hódoltság, Budapest, 2018. PUSKELY Mária, Kétezer év szerzetessége, Dinasztia, Budapest, 1998. I-III., Ecclesia, Budapest, 1983. TÖRÖK József: A tizenegyedik század magyar egyháztörténete, Mikes, Budapest, 2002. (És a sorozat többi kötete). ZSOLDOS Attila: Magyarország Szent László korában, in: Bárány Attila – Pócsán László (szerk.), Európa és Magyarország Szent László korában, Debrecen, 2017.		

9. Értékelés

Tevékenység típusa	9.1 Értékelési kritériumok ⁴	9.2 Értékelési módszerek ⁵	9.3 Aránya a végső jegyben
9.4 Előadás	Kulcsfogalmak, a könyvekkel kapcsolatos alapvető tudnivalók, az ókor és középkor fontosabb szakaszainak elsajátítása	A részvizsga időpontját a hallgatókkal egyeztetjük. A tételsort legkésőbb egy héttel a vizsga előtt kapják meg a hallgatók. A vizsga anyagát képezi a vizsga időpontjáig az előadásokon és szemináriumokon átvett teljes anyag.	75%
9.5 Szeminárium/ Labor	A szemináriumi témák elsajátítása. Szemináriumi dolgozat.	Szemináriumi dolgozat. Részletes tudnivalók a szeminárium ismertetésében.	25%
9.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
Az ókor és középkorral kapcsolatos alapfogalmak ismerete. A legfontosabb eseményekkel kapcsolatos alapvető tudnivalók elsajátítása. A kortörténet fontosabb szakaszainak ismerete.			

⁴ Az értékelési kritériumoknak közvetlenül tükrözniük kell a tanulmányi program és a tantárgy szintjén kitűzött képzési eredményeket. Pontosabban, a várható képzési eredményeknél felsorolt eredményeket értékelik.

⁵ Javasolt mind a végső kiértékelési módszerek, mind a folyamatos kiértékelési stratégia meghatározása.

--

10. SDG-ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)⁶

	
---	---

Kitöltés időpontja:
2026.05.04.

Előadás felelőse:
Prof. dr. Nóda Mózes

Szeminárium felelőse:
Drd. Bőjte Csongor

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2026.06.04.

Intézetigazgató:
Prof. dr. Nóda Mózes

⁶ Válasszon ki egyetlen olyan ikont, amely az [Egyetemi folyamatban történő alkalmazására vonatkozó eljárás](#) szerint legjobban illeszkedik az adott tantárgyhoz. Ha a tantárgy általánosságban foglalkozik a fenntartható fejlődéssel (pl. bemutatja/bevezeti a fenntartható fejlődés általános kereteit stb.), akkor a Fenntartható Fejlődés általános ikonja rendelhető hozzá. Ha egyetlen ikon sem vonatkozik a tantárgyra, válassza az utolsó opciót: „Nem alkalmazható”.